

Sygn. akt V ACa 574/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lipca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Karczyńska - Szumilas (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Rączka-Sekścińska SA Wiesław Łukaszewski
Protokolant:	sekretarz sądowy Barbara Haska

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2020 r. w G. na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko H. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 8 lipca 2019 r., sygn. akt I C 889/17

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym;

III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata D. K. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieuiszczonych kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;

IV. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata M. L. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieuiszczonych kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

SSA Barbara Rączka-Sekścińska SSA Teresa Karczyńska-Szumilas SSA Wiesław Łukaszewski

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 574/19

UZASADNIENIE

Powód M. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej H. S. kwoty 185.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych oraz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwana w piśmie z 17 marca 2015r. kierowanym do Wiceprezydenta Miasta B. naruszyła jego prawo do prywatności oraz dobre imię i godność. Godność powoda została także naruszona przez zainicjowanie przez pozwaną postępowania o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi nakazującemu powodowi opuszczenie lokalu mieszkalnego, pomimo że powód informował ją o toczącym się postępowaniu o ustalenie jego prawa do lokalu socjalnego oraz poprzez nieujawnienie tej informacji w toku postępowania o nadanie klauzuli wykonalności.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie pozwu wskazując, że nie dopuściła się poprzez swoje działania naruszenia dóbr osobistych powoda oraz, że żądanie powoda pozostaje sprzeczne z art. 5 k.c., ponieważ powód wytacza przeciwko niej liczne powództwa jedynie w celu niepokojenia jej.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 8 lipca 2019 r. oddalił powództwo, odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu oraz rozstrzygnął o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronom z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, że wyrokiem z dnia 8 października 2014r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku nakazał powodowi, aby opróżnił lokal mieszkalny położony w B. przy ulicy (...) i wydał go pozwanej przyznając powodowi uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego i wstrzymując wykonanie opróżnienia lokalu do czasu złożenia przez gminę oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego.

Dnia 17 marca 2015 r. pozwana, w celu przyspieszenia złożenia powodowi oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego przez gminę, wystąpiła z pismem do Wiceprezydent Miasta B. A. M., w którym przedstawiła zaistniałą sytuację. Pismo zawierało informacje o zakończonych oraz toczących się postępowaniach sądowych pomiędzy stronami oraz relację pozwanej o tym, jak aktualnie wygląda, jej zdaniem, wspólne zamieszkiwanie stron w lokalu przy ul. (...) w B.. Pozwana twierdziła, że powód przeszukuje jej pokój, kradnie jej rzeczy osobiste oraz korespondencję (zarówno od listonosza, jak i ze skrzynki pocztowej), ubliża jej, szarpie ją, potrząsa nią, pluje jej w twarz, stosuje wobec niej groźby, straszy ją sądami, głośno rozmawia nocą przez telefon, jak również, wychodząc z domu, zostawia otwarte na oścież drzwi oraz zapalony gaz, włączony telewizor, czy światło. Pozwana wskazała również, że powód jest rencistą z powodu choroby (...).

Fakt dotyczący wystosowania pisma o takiej treści został negatywnie odebrany przez powoda.

Dnia 11 maja 2015 r. Administracja (...) Sp. z o.o. wystosowała do powoda pismo, w którym zaproponowano mu zawarcie umowy najmu lokalu przy ul. (...) w B.. Po zapoznaniu się z lokalem powód stwierdził, że lokal nie spełnia kryteriów lokalu socjalnego ze względu na jego standard techniczny i sanitarny i pismem z dnia 22 maja 2015 r. odmówił zawarcia umowy najmu zaproponowanego mu lokalu.

W dniu 16 czerwca 2015 r. powód w sprawie sygn. akt I C (...) Sądu Rejonowego w B. wystąpił z powództwem o ustalenie, że nadal przysługuje mu prawo do lokalu socjalnego; o toczącym się postępowaniu powód poinformował pozwaną, wskazując jednocześnie, że skoro nadal nie złożono mu skutecznie oferty najmu lokalu socjalnego, to wciąż zachowuje on prawo do zamieszkiwania w lokalu przy ul. (...) w B..

Dnia 21 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w B. nadał klauzulę wykonalności wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 października 2014 r. w sprawie V ACa (...) w zakresie obowiązku opuszczenia przez powoda lokalu mieszkalnego.

Pozwana zainicjowała postępowanie egzekucyjne przeciwko powodowi o opuszczenie przez niego lokalu położonego przy ul. (...) w B., wskazując powodowi do zasiedlenia lokal przy ul. (...) w B.. Powód złożył skargę na tę czynność komornika i na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 września 2017 r., sygn. akt XII Co (...), egzekucja została zawieszona do czasu prawomocnego rozpoznania złożonej skargi.

Pomimo osiągniętego skutku w postaci zawieszenia egzekucji powód negatywnie odebrał zaistniałą sytuację.

Obecnie strony zamieszkują w lokalu przy ul. (...) w B.. Stosunki pomiędzy stronami nie układają się dobrze; konflikt zaognia m.in. to, że powód celowo i złośliwie zawyża koszty utrzymania mieszkania, w szczególności zużycia mediów.

Powód wytacza przeciwko pozwanej liczne powództwa na różnych podstawach.

Strony porozumiały się podczas postępowania rozwodowego, że pozwana zapłaci powodowi 90.000 zł, a on wyprowadzi się ze wspólnie zajmowanego mieszkania.

Pozwana zaciągnęła pożyczkę, przekazując pieniądze powodowi.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o okoliczności, które nie były między stronami sporne, dokumenty i zeznania świadków oraz przesłuchanie stron.

Sąd I instancji oddalił wniosek dowodowy powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny psychiatrii jako niemający znaczenia dla merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie.

W ocenie Sądu I instancji powództwo nie było zasadne.

Wskazując na przepisy art. 23, 24 i 448 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że powód nie wykazał, aby pozwana naruszyła jego dobra osobiste lub chociażby zagroziła ich naruszeniem.

W piśmie z dnia 17 marca 2015 r. nie znalazły się żadne określenia ani stwierdzenia, które wedle miary obiektywnej wykraczałyby poza zakres dopuszczalnych sformułowań, przy uwzględnieniu zaistniałych okoliczności, w tym dotyczących skomplikowanych relacji stron. Strony są od wielu lat głęboko skonfliktowane, często aktywną rolę w konfliktach przyjmuje powód, o czym świadczą liczne powództwa wytaczane przez niego przeciwko pozwanej od czasu rozwodu. Spór pogłębia fakt, że strony nadal wspólnie zamieszkują, co na co dzień generować może sytuacje prowokujące negatywne emocje i zachowania.

Celem pisma pozwanej z dnia 17 marca 2015 r. nie było szkalowanie powoda przed pracownikami Urzędu Miasta B., lecz przyspieszenie przedłożenia mu oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Aby osiągnąć ten cel, pozwana w dość szczegółowy sposób starała się przedstawić swoją trudną sytuację wynikającą z zamieszkiwania we wspólnym lokalu wraz z powodem, przedstawiała argumenty, które wedle

jej oceny, miały uzasadniać uwzględnienie wniosku. Użyła stonowanych określeń i raczej opisywała sytuację ze swojej perspektywy, niż ją oceniała; nie stosowała wobec powoda uwłaczających zwrotów, w sposób obiektywny i zgodny z prawdą wskazała na stan zdrowia powoda. Pozwana utrzymywała w swoim wniosku, że powód zabiera jej rzeczy osobiste oraz korespondencję, ubliża jej, szarpie ją, zważywszy jednak na stopień zaognienia konfliktu pomiędzy stronami, pozwana opisywała relacje między stronami w sposób stonowany. Stosunkowo wyważone (w konkretnych okolicznościach tej sprawy) wyrażenia pozwanej, według przeciętnych ocen przyjętych w społeczeństwie, nie powinny naruszyć dóbr osobistych powoda.

Jednocześnie powód powoływał się jedynie na swoje subiektywne, indywidualne odczucie doznanej przykrości, w związku z treścią przedmiotowego pisma, co, nie jest dostateczną podstawą do stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych. Chociaż powód utrzymywał, że pismo powódki poniżyło go w oczach pracowników Urzędu Miasta, to nie potrafił wskazać konkretnych osób, które miałyby powziąć gorsze o nim mniemanie na skutek zapoznania się z pismem pozwanej; nie wykazał on, aby jego dobra osobiste obiektywnie ucierpiały.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, że sam powód w niezbyt umiarkowany sposób dobierał słowa, formułując pierwotne brzmienie pozwu; sugerował, że pozwana go okradła, podlegała do samobójstwa, wręczyła łapówkę, utrzymuje się ze sponsoringu. Powód określał również zachowania pozwanej jako „perfidne działania i nie ludzkie metody”, a jak wynikało z orzeczenia wydanego przez Sąd Rejonowy w B. w sprawie o sygn. I C (...) powód podczas rozprawy używał wobec pozwanej pejoratywnych określeń. Powyższe okoliczności nie pozostawały bez wpływu na ocenę dopuszczalności słownictwa pozwanej w konkretnych okolicznościach rozstrzyganej sprawy.

W zakresie złożenia przez pozwaną wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i wszczęcia postępowania egzekucyjnego po jej uzyskaniu Sąd Okręgowy nie dopatrywał się naruszenia dóbr osobistych powoda.

Powód był świadomy tymczasowości zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym przy ul. (...), a odrzucając otrzymaną ofertę najmu lokalu socjalnego, powinien liczyć się także z tym, że sąd orzekający w sprawie o ustalenie prawa do otrzymania lokalu socjalnego, nie podzielił jego stanowiska. Jeżeli groźba eksmisji, a w dalszej perspektywie bezdomności naruszyła (jego zdaniem) jego godność, to gdyby nawet istotnie doszło do naruszenia tego dobra osobistego, to powód nie powinien wiązać tej konsekwencji z działaniem pozwanej. W zaistniałych okolicznościach nieunikniona była konieczność opuszczenia przez powoda lokalu przy ul. (...) w B., natomiast poczucie zagrożenia bezdomnością (w jego odbiorze) zaistniało na skutek decyzji samego powoda, z których konsekwencji powinien sobie zdawać sprawę. Ponadto, dyskomfort psychiczny, stres i możliwe związane z nimi pogorszenie stanu zdrowia są normalnymi następstwami sytuacji, w której ktoś spodziewa się przeprowadzki lub eksmisji. Nie sposób dostrzec związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanej, dążącej jedynie do przyspieszenia zrealizowania nieuniknionego stanu rzeczy, a ewentualnym naruszeniem dóbr osobistych powoda w postaci godności i zdrowia poprzez zagrożenie mu eksmisją.

Sąd Okręgowy wskazał również, że zachowanie pozwanej nie było bezprawne. Działania pozwanej, polegające najpierw na skierowaniu prośby do samorządu terytorialnego, a następnie na złożeniu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i po jej uzyskaniu na wszczęciu postępowania egzekucyjnego, były legalne.

Wbrew twierdzeniom powoda pozwana nie miała także obowiązku ujawniania przy składaniu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności informacji o powództwie wytoczonym przez powoda o ustalenie dalszego przysługiwania mu prawa do lokalu socjalnego. Również wszczęcie przez pozwaną postępowania egzekucyjnego na podstawie wyroku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nie było działaniem bezprawnym, zaś powód należycie zabezpieczył w tym zakresie swoje interesy, składając skargę na czynności komornika i uzyskując zawieszenie egzekucji do czasu jej prawomocnego rozpoznania.

Sąd Okręgowy odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. wskazując, że ze względu na trudną sytuację finansową nie byłby on w stanie ponieść kosztów procesu, a egzekucja z jego majątku byłaby bezskuteczna.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w B. wywiódł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie:

1. **art. 316 § 1 k.p.c.** poprzez nieuwzględnienie istotnej okoliczności sprawy, to jest zawarcia w piśmie do Wiceprezydenta Miasta B. dotyczącym przyspieszenia złożenia powodowi oferty najmu lokalu socjalnego nieprawdziwych informacji dotyczących powoda, co miało istotny wpływ na wynik sprawy;

2. **art. 24 § 1 k.c.** poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, polegające na przyjęciu jakoby:

a) zawarcie przez powódkę w piśmie do Wiceprezydenta B. dotyczącym przyspieszenia złożenia powodowi oferty najmu lokalu socjalnego informacji o stanie zdrowia powoda nie naruszało dobra osobistego powoda w postaci prawa do prywatności, a zawarcie w tym piśmie twierdzeń, jakoby powód ubliżał pozwanej, szarpał ją, potrząsał nią, pluł jej w twarz, okradł ją, zabierając jej rzeczy osobiste, takie jak bielizna, karta do banku, karty do sklepów, notatki,

przeszukiwał pokój pozwanej, podrobił jej podpis, groził jej śmiercią, okaleczeniem lub uprowadzeniem, tym, że wykończy ją sądami, nie stanowiło naruszenia dobra osobistego w postaci dobrego imienia oraz godności osobistej,

b) nie zawarcie we wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 października 2014 r. w sprawie sygn. akt V ACa (...) w zakresie obowiązku opuszczenia przez powoda lokalu mieszkalnego informacji, że powód zachował prawo do lokalu socjalnego, z uwagi na to, że lokal zaproponowany przez Administrację (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością nie spełnia standardów socjalnych, nie stanowiło naruszenia dobra osobistego w postaci godności oraz zdrowia, a także nie było bezprawne.

Skarżący domagał się zmiany zaskarżonego poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenia kosztów postępowania, w tym postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podkreślił, że bez znaczenia dla ustalenia, czy zachowanie pozwanej skutkowało naruszeniem jego dobra osobistego jest to, czy używała ona wyważonych sformułowań oraz charakter relacji pomiędzy stronami, albowiem przedstawiła ona nieprawdziwe twierdzenia o zachowaniach powoda; ujawnienie w piśmie do Wiceprezydenta Miasta B. informacji o stanie zdrowia powoda skutkuje naruszeniem jego prawa do prywatności niezależnie od formy i motywów działania pozwanej. Jednocześnie Sąd I instancji wskazując, że powód winien liczyć się z koniecznością opuszczenia lokalu mieszkalnego pominął okoliczność, że wobec przyznania mu prawa do lokalu mieszkalnego nie występowało u niego poczucie zagrożenia bezdomnością, zaś zatajenie przez powódkę informacji, że nie doszło do skutecznego złożenia powodowi oferty najmu lokalu socjalnego skutkowało naruszeniem jego godności i zdrowia. Pozwana miała

przy tym obowiązek ujawnienia w postępowaniu klauzulowym informacji o braku skutecznego złożenia powodowi oferty najmu lokalu socjalnego zgodnie z art. 3 k.p.c.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie, wskazując na niezasadność zarzutów podniesionych w wywiezionym przez powoda środku zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia stanu faktycznego sprawy, które Sąd I instancji uznaje za własne, zatem nie zachodzi potrzeba ich ponownego przytaczania.

Pozwana w istocie w piśmie skierowanym do Wiceprezydenta Miasta B. wskazała, że powód kradnie jej korespondencję, rzeczy osobiste, przeszukuje jej pokój, ubliża jej, szarpie nią i potrząsa, pluje jej w twarz, straszy ją oraz, że fałszował jej podpisy, jednakże pismo to stanowiło prośbę o przyspieszenie realizacji wyroku eksmisyjnego wobec pozwanego i, jak słusznie stwierdził Sąd I instancji, wskazywało na okoliczności, które w ocenie pozwanej, utrudniały wspólne zamieszkiwanie stron. Nie można zatem przy ocenie czy jedynie prawdziwość opisanych okoliczności wykluczałaby bezprawność działania pozwanej nie uwzględnić okoliczności, że nie była to jej prywatna korespondencja, a stanowisko pozwanej będące swoistą kontynuacją postępowania sądowego, w którym zapadł wyrok nakazujący powodowi opuszczenie przedmiotowego mieszkania, zmierzające do przeprowadzenia skutecznej egzekucji tego wyroku. Oczywiście nie jest wykluczone ustalenie, że nawet przytaczanie przez stronę pewnych okoliczności w toku postępowania sądowego stanowić będzie naruszenie dóbr osobistych przeciwnika procesowego, jednakże ocena taka musi być szczególnie wyważona; powód nie wykazał, aby pozwana składając do Wiceprezydenta Miasta B. przedmiotowe pismo kierowała się jakimikolwiek innym pobudkami niż przyspieszenie złożenia przez Gminę B. powodowi oferty najmu lokalu socjalnego, a co za tym idzie skutecznego przeprowadzenia eksmisji powoda z lokalu wspólnie zajmowanego przez strony. Słusznie też stwierdził Sąd I instancji, że i formuła wypowiedzi powódkę nie cechuje się wybitnie pejoratywnymi zwrotami kierowanymi wobec powoda i pomimo, że ma charakter odnoszący się do faktów, to zawiera w istocie ich opis z punktu widzenia jednej ze stron konfliktu o znacznym stopniu nasilenia.

Pozwana w przedmiotowym piśmie wskazała również, że powód jest rencistą z powodu choroby (...) i około 25 razy przebywał w szpitalach psychiatrycznych, jednakże i ta okoliczność musi być oceniona jako mogąca mieć znaczenie dla terminu złożenia mu przez Gminę M. B. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego; brak też jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, że została ona ujawniona przez pozwaną w celu naruszenia dobrego imienia powoda.

Co prawda ewentualność wzajemności naruszania dóbr osobistych, która zachodzi w przedmiotowej sprawie, na co słusznie uwagę zwrócił Sąd I instancji, nie prowadzi do wyeliminowania bezprawności takiego działania, a przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego zasadnicze znaczenie ma obiektywna ocena charakteru działania naruszydca, jednakże zasadność roszczenia związanego z ewentualnym naruszeniem dobra osobistego musi być dokonana przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy. Nie można też pominąć istnienia różnorodnych wzorców dopuszczalnych i w pewnym stopniu akceptowalnych społecznie zachowań w sytuacji istnienia ostrego konfliktu pomiędzy stronami.

Słusznie też Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że nieujawnienie przez pozwaną w toku postępowania o nadanie klauzuli wykonalności okoliczności związanych ze złożeniem i nie przyjęciem przez powoda oferty najmu lokalu socjalnego nie pozostawało działaniem bezprawnym i nie naruszyło dóbr osobistych powoda. Powódka nie była przede wszystkim uprawniona do ceny, czy doszło w zaistniałej sytuacji do skutecznego przedstawienia powodowi oferty najmu lokalu socjalnego, zaś samo nadanie wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 października 2014 r. w sprawie V ACa (...) w zakresie obowiązku opuszczenia przez powoda lokalu mieszkalnego, z czym skarżący wiąże zaistnienie u niego poczucia zagrożenia bezdomnością, nie stanowiło działania pozwanej, a pozostawało efektem oceny wniosku o nadanie klauzuli wykonalności dokonanej przez sąd.

Sąd I instancji nie naruszył także wskazywanego przez skarżącego art. 24 k.c.; zaskarżony wyrok odpowiada prawu materialnemu.

W przedmiotowej sprawie brak także podstaw do przedstawiania zarzutu naruszenia art. 316 § 1 k.p.c., albowiem Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok uwzględnił stan sprawy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, zaś sama formuła tego zarzutu odnosi się w istocie do błędnej, w ocenie skarżącego, oceny prawnej ustalonych w sprawie faktów i naruszenia prawa materialnego.

Wobec powyższych okoliczności apelacja podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

Sąd Apelacyjny doszedł nadto do przekonania, że istnieją podstawy do nie obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego; obok okoliczności związanych z sytuacją materialną powoda, które stały się przyczyną nie obciążenia powoda kosztami postępowania za pierwszą instancję Sąd Apelacyjny uwzględnił także istnienie u powoda subiektywnie uzasadnionego przekonania o zasadności wywiedzionego powództwa.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej stronom z urzędu Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (DZ. U. poz. 1714).

SSA Barbara Rączka – Sekścińska SSA Teresa Karczyńska – Szumilas SSA Wiesław Łukaszewski